

Транскультурна філософія подорожі у романі Аміна Маалуфа «Бальдасарові Мандри»

О. І. Кобчінська

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут філології, м. Київ, Україна
Corresponding author. E-mail: elena.kobchinskaya@gmail.com

Paper received 14.11.20; Accepted for publication 26.11.20.

<https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2020-241VIII72-04>

Анотація. Розвідка має на меті висвітлити філософські і транскультурні аспекти роману франко-ліванського письменника Аміна Маалуфа «Бальдасарові мандри» (2000), оприявлені подорожжю протагоніста. Із цією метою до дослідження залучено концепції середземноморського центрizmu (Д. Дюришин), гетеротопії (М. Фуко), професійного чужинця (А. Катібі) та Світу-Єдності (Е. Гліссан). Зроблено висновок, що головний герой роман тяжіє до Заходу і Близького Сходу як неоднакових культурних ареалів та одночасно набуває нової транскультурної свідомості у результаті мандрівки означеними територіями, тим самим імплікуючи творчу позицію Аміна Маалуфа як письменника-мандрівника і космополіта.

Ключові слова: гетеротопія, культурний діалог, одиссея, середземноморський центризм, транскультурна філософія.

Вступ. Розвідка базується на матеріалі роману французького письменника Аміна Маалуфа, уродженця Лівану, мандрівника, філософа, журналіста, редактора часопису «Молода Африка», члена Французької Академії, автора знакового культурологічного дослідження «Смертоносні ідентичності» (1998), міжнародного лектора та громадського діяча, що своєю позицією відстоює та пропагує культурний діалог між Європою та Африкою, Заходом та Сходом, християнством та ісламом. У статті зроблено спробу виокремити та проаналізувати аспекти транскультурної філософії сьогодення через призму мандрівки головного героя – Бальдасара Ембріако – низкою середземноморських топосів як генетично багатокультурних територій з окремишим культурно-історичним контекстом.

Короткий огляд публікацій за темою. До транскультурного виміру роману Аміна Маалуфа «Мандри Бальдасара» зверталася українська дослідниця Юлія Павленко. У статті «Транскультурний код письма Аміна Маалуфа» (2015 р.) [1] предметом її дослідження, зокрема, було письмо героя про себе як спосіб осмислення власної ідентичності у контексті французької літератури кінця ХХ – початку ХХІ ст. Цієї ж теми дослідниця торкнулася також у монографії «Чорнильна історія. Письмо про Себе фікційного суб'єкта» (2018 р.), де зазначено, що «зовнішня подорож – це ланцюг означників письма як внутрішньої мандрівки (позначуваного)» [2, с. 324]. Водночас роман ще не ставав об'єктом окремої розвідки у зрізі філософії подорожі як транскультурного концепту, тоді як висвітлення саме цього аспекту може сприяти увиразненню проблематики та поетики роману та його актуалізації у сучасному світі.

Мета. Метою запропонованої розвідки є розглянути маршрут середземноморської подорожі героя роману Аміна Маалуфа «Бальдасарові мандри» як окремишого типу транскультурної мандрівки, у результаті якої герой набуває транскультурної свідомості з наголосом на єдність людини зі світом, тоді як процес та імагінарії щоденникового письма протагоніста про здійснену подорож відображають його внутрішній поклик до подорожі як до зустрічі з Заходом й Сходом, в осягненні єдності та взаємному відлунні одного культурно-історичного ареалу в іншому.

Матеріали і методи. Задля здійснення заявленої у розвідці мети використано культурно-історичний, феноменологічний, компаративний та інтертекстуальний методи дослідження, тоді як аналіз низки мотивів, образів та локацій у романі виконано із залученням філософських концептів «професійного чужинця» А. Катібі, гетеротопії М. Фуко та «Світу-Єдності» Е. Гліссана.

Результати і їх обговорення. Заголовок роману «Бальдасарові мандри» (фр. *Le Périple de Baldassare*), вийшов друком 2000 року, імпліцитно окреслив коло літературознавчих прочитань тексту. Полісемантична лексема *périple* позначає мандрівку морем, вояж, морський круїз, подорож низкою регіонів, а в окремому сенсі – також плавання довкола світу [9]. Ці смислові імплікації оприявлені в романі франко-ліванця Маалуфа на сюжетно-композиційному, образному та мотивному рівнях, а також увиразнюють у його тексті міфопоетичний первень одиссеї – ініціаційної мандрівки героя до своїх витоків (англійський варіант перекладу роману *Balthasar's Odyssey* (2001) – тому доречна репліка). Бальдасар Ембріако, головний герой твору Маалуфа, торговець, чий предки перебралися до Лівану з Генуї (у романі простежується прозора алузія на історичний рід Ембріако, представники якого осіли на Близькому Сході в ХІ ст. і зіграли важливу роль в хронології та політиці хрестових походів), об'єднує своєю історією два культурно-історичні ареали – Захід і Левант. Протагоніст постає як людина нової свідомості, становлення якої відбувається через сакральну подорож Середземним морем та творчим актом самоактуалізації – щоденниковим письмом про здійснену мандрівку в пошуках істини.

Особливості ініціаційної мандрівки головного героя роману Маалуфа, зокрема у світлі транскультурності як творчої домінанти письменника, ставали предметом дослідження української літературознавиці Юлії Павленко. Так у статті «Транскультурний код письма Аміна Маалуфа» дослідниця обґрунтовує думку про те, що роман «Бальдасарові мандри» розгортає кумулятивний сюжет та є стратегією упорядкування світу за допомогою письма про мандрівку як способу письма про себе [1, с. 420]. Ю. Павленко проводить актуальну компаративну паралель та доходить висновку, що іпо-

стась Бальдасара як письменника-мандрівника суголосна з досвідом подорожі героя-просвітника. Про це, як зазначає науковиця, свідчить кілька сюжетно-нарративних маркерів: по-перше, мандрівка героя розгортається у двох вимірах – духовному і тілесному; по-друге, актуалізована гармонізація «Я» героя через залучення до мандрів іншими континентами; по-третє, наголошений процес щоденникового письма, що сприяє перетворенню обивателя на філософа через маршрут по спіралі уперед (повернення до витоків як рух уперед, новий виток пізнання) [1 с. 420-421]. «При цьому, – як зазначено у дослідниці, – навіть без прямого цільового використання, письмо для героя постає як інструмент порятунку, адже досвід ведення щоденника у великій мандрівці переконав героя у справжній силі письма, що полягає в роботі, пов'язаній із збереженням Себе. Значення щоденника в історії Бальдасара розкриває думку про те, що письмо тримає героя в житті, виступає запорукою розгортання його подорожі» [1, с. 420]. Поза аспектом письма, яке фундує Бальдасарову ідентичність як письменника, знаковою у творі є також мандрівка з невідповідним маршрутом та окремою філософією, яка, власне, і стає приводом до створення книги-щоденника: саме ці два виміри сприяють переродженню протагоніста у мислителя, чії пошуки призводять його до нової концепції світу та людини. Зробимо спробу виокремити філософські мотиви, наявні у подорожі Бальдасара, що ведуть протагоніста до транскультурного світобачення. У потрактуванні цього завдання ми спиратимемося на аспекти транскультурної філософії франко-магрибського мислителя А. Катібі та франко-карибського письменника Е. Гліссана, письменників-мандрівників і культурних космополітів. Їхня світоглядна позиція близька до Маалуфова, чия творча платформа тісно пов'язана із Середземномор'ям як порубіжним та zarazом гетерогенним культурним ареалом. Про це свідчить, зокрема, той факт, що 2010 року Маалуф був нагороджений іспанською Премією Принца Астурійського, за «прозоре висвітлення у своїх художніх творах та теоретичному добробковій ситуації людини» [6]. В офіційному зверненні комісії премії із цього приводу зазначалося також, що «будучи майстром насиченої поетичної мови, Маалуф занурює нас у грандіозну мовну, культурну та релігійну мозаїку Середземномор'я, аби вибудувати сприятливий символічний простір задля зустрічі і взаєморозуміння» [6].

У цьому сенсі знаково, що подорож Бальдасара пролягає через низку Середземноморських міст та островів – Джебейль, Алеппо, Смірну, Хіос, врешті, Геную, далеку землю предків, до якої Маалуф повертається шляхом особистісної одиссеї. Територіально ці землі об'єднують Захід і Близький Схід та входять до зони так званого середземноморського централізму. Термін свого часу був запропонований словацьким компаративістом Діонізом Дюришиним для означення Середземномор'я як окремих культурно-історичної та соціокультурної зони, у якій, за певних історичних та геополітичних обставин, неперервно відбувається взаємодія культур, мов та релігій. Саме полікультурність як засаднича ознака цього регіону дозволяє визначати його як «об'єднавчу ланку, міст в діалогові культур»

[Прожогіна, с. 100]. Культурна гетерогенність Середземномор'я, за словами дослідниці літератур Північної Африки, Світлани Прожогіної, «<...> сформувала «відкритість» середземноморської сутності, її «полівалентність», тяжіння до різних культурних джерел та органічність їх засвоєння і симбіозу» [3, с. 101]. Подібну думку прослідковуємо в есеїстиці франко-алжирського письменника та філософа Абделькебір Катібі. Розмірковуючи над культурно-історичною долею, наприклад, Магрибу як невід'ємної частки багатолікості цього ареалу, митець вживає визначення «множинний Магриб» (фр. *Maghreb pluriel*) [8, с. 159]. Кожен письменник, що має справу із Середземномор'ям, як уважає Катібі, за фактом своєї біографії чи за художнім приводом, покликаний стати мандрівником шляхом виходу з ізоляції замкненого простору до простору, що є культурно полівалентним генетично [8, с. 123]. Акт його письма, відтак, дорівнює подорожі назустріч Іншому, без якого неможливою є повнота екзистенційного досвіду людини. Позицію письменника-мандрівника, народженого Середземномор'ям або дотичного до нього, А. Катібі означає як філософію професійного чужинця, що подорожує вже самим актом свого письма, наново відкриваючи і переосмислюючи багатокультурний світ. «Професійний чужинець, – як зазначає А. Катібі, – проходить цикл життя та смерті, він перетинає країни, культури, кордони, піддає їх присіпковому оглядові та декларує їхню інакшість, неповторність для себе та світу» [8, с. 126]. Така теза доволі точно відповідає намірам головного героя роману «Бальдасарові мандри», що пізнає світ у його розриві, інакшості, а тому – у новій єдності. У своїх міркуваннях про письменників-мандрівників, А. Катібі наголошує, що імпульс до пізнання культурно іншого можна вважати генетичним для європейської літератури, оскільки текстам, починаючи з доби античності, апріорі притаманний потяг до іншого: «ми знаємо, що гомерівська оповідь, перша велика західна оповідь, постає як ініціація в зовнішнє, тобто в світ як у нарацію про зовнішнє, чуже, часом варварське» [8, с. 10–11]. Справді, Бальдасар Ембріако, як Одиссей початку третього тисячоліття, приходить до осягнення природи багатокультурного світу у першу чергу через відчуження від початково знайомого йому простору, через перетворення на чужинця: «Чужинець передує мені в моєму імаїнаріві. Пізнаючи його, я пізнаю іншого в собі, а відтак дрейфую між місцями» [8, с. 125]. Концепт «дрейфу», на якому наголошує А. Катібі, суголосить із внутрішнім станом героя Маалуфа. Тоді як його подорож має напередвизначений маршрут, напрямок і мету (власне, як в античному міті про Одиссея), письмо про побачене і пережите постає як творчий процес без призначення і саме як своєрідний внутрішній дрейф: таке собі вільне плавання без конкретної мети і цілі, що врешті дає можливість героєві оприявнити глибинні трансформації та сягнути відкритень.

Так, на початкові Бальдасар знає, навіть і куди він подорожує, проте йому невідоме істинне призначення його мандрівки, як і істинне призначення його письма. У романі читаємо: «І ця подорож, куди я маю рушити в понеділок, попри мої вагання. Подорож, із якої, як мені здається сьогодні, я вже не верну. Чи не тому я безоглядно виводжу у своєму новому щоденникові ці

перші рядки? Як висвітлити події, що вже минули і про ті, що тільки грядуть, я поки не знаю. Простий виклад фактів? Особистий щоденник? Дорожні записки? Заповіт?» [4]. Бальдасар не вернеться до Джебейля, але вернеться до Генуї, землі своїх предків, точніше туди прибуде новий Бальдасар, спелелений і воскреслий, відмерлий і відроджений до нового життя. Так, серед великої пожежі в Лондоні протагоніст повторює: «Я маю писати. Попри все, моє перо має, як і раніше, ковзати по паперу. Що б не сталося з моїм рукописом – хай він уціліє чи спелеліє – я все одно писатиму» [4]. Хронотоп Бальдасарової мандрівки значною мірою базовано на принципі гетеротопії як його представив свого часу Мішель Фуко, тобто через суму інакших, викривлених, видозмінених просторів, а точніше контр-просторів, які переривають, спростовують або перевертають сітку відносин між ключовими місцями-орієнтирами людської історії, будучи одночасно тісно пов'язаними з нею [5, с. 195]. Гетеротопія, згідно з Фуко, постає особливим світовідчуттям, такою організацією простору, «що володіє історією [...] і постає як доленосний перетин часу з простором» [5, с. 195].

Висвітливо окремі принципи гетеротопії, що мають свою реалізацію в романі Маалуфа. Найперше, гетеротопії, як правило, дотичні до “надриву” часу, або гетерохронії, як означає цей термін Фуко. Іншими словами, гетеротопія вступає в дію, коли «люди опиняються в абсолютному розриві з їх традиційним часом» [5, с. 199]. Уже на початкові роману Маалуфа ми бачимо викривлений часопростір, а точніше кінець лінійного історичного часу: Левант і Європа постають охопленими очікуванням Апокаліпсису у рік Звіра, 1666-й, коли, згідно з пророцтвом Іоанна Богослова, має настати Судний День. У щоденникові Бальдасара читаємо: «Чотири довгих місяці відділяють нас від року Звіра, і ось – він уже тут. Тінь його витає над нашими головами та над дахами наших будинків. Довкола розмов тільки й про це. Прийдешній рік, передбачення, провидіння... Часом я кажу собі: хай він настане! Хай викотить нарешті всі свої дива й лиха! А потім, одумавшись, знову перебираю в пам'яті всі звичні славетні роки, коли кожен божий день минав у передчутті вечірньої радості. І тоді у повен голос проклинаю всіх, хто так палко жадає Апокаліпсису. Коли почався цей безум? Під якими небесами? Там, де я живу, я бачив, як народжується, наростає й розповзається страх, жахливий страх. Я бачив, як він проникає в голову, у мозок близьких мені людей, навіть у мій власний; я бачив, як він калічить розум, топче його, принижує, а потому пожирає. Я бачив, як минали в далечині щасливі дні. Дотепер я жив ясно і просто. І раптом усе незворотно кануло» [4]. Виснажений очікуванням, Бальдасар вирушає у подорож-погоню за сакральною книгою містика Мазандарані, що, згідно з переказами очевидців, містить соте ім'я Бога та розгадку найвищих істин.

У процесі подорожі, Маалуф не лише ініціює свого протагоніста до нового часу, однак і проводить його через низку гетеротопійних інопросторів. Згідно з М. Фуко, перебуваючи у гетеротопійному вимірі, людина може стверджувати: я «тут, проте мене тут немає», або ж «я стаю інакшим» [5, с. 196]. Як складні

полісемантичні структури, «гетеротопії передбачають систему відкритості та замкнутості, що ізолює та одночасно влітає у сітку інших місць доступного простору» [Фуко, с. 201], при чому «функція гетеротопії полягає в тому, аби відтворити ілюзорний простір, що розвінчує реальний простір як суму місцезнаходжень, у яких розгортається людське життя, як іще більш ілюзорних» [5, с. 197]. Так, протягом Бальдасарової мандрівки релігійні святині, реліквії та сакральні для колективної пам'яті місця перетворюються на видозмінені простори, що слугують Бальдасарові топосами його сакрального самопізнання. Гетеротопії в романі Маалуфа здатні накопичувати час та історію [5, с. 195-202] (такими є крамничка культурних раритетів, власником якої є Бальдасар, та бібліотека, у якій він мимоволі опиняється), ліквідувати його (наприклад, грандіозне попелище в Лондоні після великої пожежі), переривати (кладовища) та переструктурувати (багатолюдні мультикультурні площі Генуї, на які Бальдасар милується з вікна будинку у фіналі роману). При цьому, як також властиво гетеротопії, авторизовані паттерни соціальної взаємодії обертаються своїм маргінальним, табуованим виміром для протагоніста Маалуфа. Згідно з Фуко, у просторі гетеротопії можливі соціальні взаємодії або ж моделі поведінки, що виключені із загальноприйнятих норм – зазвичай, вони пов'язані з розривом у ході часу, із його суб'єктивним сприйняттям [5, с. 198]. Так, на початкові своєї подорожі Бальдасар змушений взяти з собою Марту, псевдо-вдову, яка переховується від родини чоловіка-втікача, а потому стає коханкою Бальдасара та матір'ю його, започатковуючи тим самим новий виток його одиссеї.

Мандрівка Бальдасара, відтак, постає переходом до нової системи часу і простору, пошуком нової системи координат, переходом до нового світу «постапокаліптичного» світу, світу воскреслого під сходом сонця наприкінці Бальдасарової мандрівки: «Отже, сонце не згасло, не згасли й інші небесні світила [...] Вони – там, на небі, і небеса не згасли, і міста не поруйновані: ні Генуя, ні Лондон, ні Москва, ні Неаполь. Ми житимемо знову, як і жили: день за днем, на тій само землі, з людськими вадами й клопатами. З чужою та безумствами, з війною та кораблетроцями, любов'ю і крахами. Не буде божественної катастрофи, і Небеса не пошлють нам ніякого потопу, щоби поглинути наші страхи та зради. Переслідуючи цю книгу, я пройшов увесь світ – морем та сушею; проте тепер, підводжу ризику й кажу, що я просто повернувся із Джебейля до Генуї, лише окільним шляхом. На сусідній церкві дзвони продзвонили південь. Зараз я відкладаю перо, востаннє закрию свій щоденник, заберу чорнильницю, потім широко відкрию вікно і сонце освітить мене гарячими променями і я почую невпинний шум генуезьких вулиць...» [4]. Франко-карибський інтелектуал та письменник Е. Гліссан інтерпретує концепт подорожі як філософську номаду, як індивідуальне вивільнення. Блукання в його постановві набуває евристичного виміру та протиставлене екзилеві; воно постає не як територіальна експансія, а як пошук Іншого із перспективою долучення до Світу-Єдності, де культури взаємодіють і переплітаються синхронно і довільно, перетікаючи одна в одну [7, с. 30]. У концепції

Е. Гліссана блукаючий, що не є більше ні подорожнім, ні завойовником, ні відкривачем, прагне пізнати світ у його цілісності без претензій на його присвоєння чи оволодіння ним [7, с. 33]. Саме таку філософію подорожі постулює Бальдасар, адже, підводячи ризику під нею, актуалізує своє циклічне блукання як спосіб долучитися до Світу-Єдності як називає їх Гліссан, що видніє у вікні героя під сонцем нового дня.

Висновки. Можемо зробити висновок, що письменство протагоніста, у перспективі відкритої кінцівки роману Маалуфа, набуває своєї завершеності, цілісності саме завдяки здійсненій Бальдасаром подорожі. Маршрут, прокладений через Середземномор'я як

окремішній простір-міст між Заходом і Близьким Сходом, засвідчує транскультурну концепцію цієї мандрівки, тоді як сам герой-письменник постає в іпостасі «професійного чужинця» (А. Катібі), долученого до Світу-Єдності (Е. Гліссан) через культурну зустріч з Іншим. Письмо героя-мандрівника Маалуфа постає всім із переліченого та запланованого ним на початкові роману: і викладом фактів, і особистим щоденником, і дорожніми записками, а головне – набуває вищого сенсу і постає транскультурним заповітом для Заходу і Сходу, для нового покоління людства, що перейшли рубіж світового біблійного міта року звіра у початок нового світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Павленко Ю. Транскультурний код письма Аміна Маалуфа [Електронний ресурс] / Ю. Павленко // Сучасні літературознавчі студії. – 2015. – Вип. 12. – С. 414-425. – Режим доступу до ресурсу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Sls_2015_12_39.pdf
2. Павленко Ю. Чорнильна історія. Письмо про Себе фікційного суб'єкта (на матеріалі французького роману XVIII початку XXI століття): монографія [Текст] / Юлія Павленко. – Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2018. – 416 с.
3. Прожогина С.В. Роль Магриба в середземноморському «центризмі» (Літературні аспекти. Сучасний етап) [Текст] / Светлана Викторовна Прожогина // Литературы Азии и Африки. Опыт XX века: науч. сб. – Москва: ИМЛИ РАН, 2002. – с. 100–109.
4. Маалуф А. Странствие Бальдасара [Электронный ресурс] / Режим доступа: http://loveread.ec/view_global.php?id=39542
5. Фуко М. Другие пространства // Интеллектуалы и власть: Избранные политические статьи, выступления и интервью. – М.: Праксис, 2006. – Ч. 3. – С. 191-204.
6. Amin Maalouf, Prix Prince des Asturies des Lettres 2010: Note de Presse [Ressource électronique] / Mode d'accès: <https://es.ambafrance.org/Amin-Maalouf-prix-Prince-des>
7. Glissant E. Traité du Tout-Monde [Texte] /. – Paris: Gallimard, 1997. – 261 p.
8. Khatibi A. Un étranger professionnel [Texte] / Abdelkébir Khatibi // Études françaises. – Volume 33 (1), 1997. – P. 123–126.
9. Larousse. Dictionnaire de langue française [Ressource électronique] / Mode d'accès: <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/p%C3%A9riple/59607>

REFERENCES

1. Pavlenko J. Transcultural Code of Amin Maalouf's Writings [Electronic resource] / J. Pavlenko // Suchasni Literaturoznavchi Studiji. – 2015. – Vyp. 12. – P. 414-425. – Mode of access: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Sls_2015_12_39.pdf
2. Pavlenko J. The Ink History. The Self-Writing of a Fictional Subject (Based on the French novel of the 18–19 centuries): Treatise [Text] / Julia Pavlenko. – Kyiv: Vudavnychy Tsentr KNLU, 2018. – 426 p.
3. Projohina S. V. The Role of Maghreb in the Mediterranean Centricism (Literary Aspects. Modern Period) [Text] / Svetlana Victorovna Projohina // Literaturny Asii i Afriki. Opyt XX veka: nauch. sb. – Moscwa: IMLI RAN, 2002. – p. 100-109.
4. Maalouf. A. Balthasar's Travel [Electronic resource] / Mode of access: <https://es.ambafrance.org/Amin-Maalouf-prix-Prince-des>
5. Foucault M. Of Other Spaces // Intelectualy I Vlast': Izbrannije Politicheskije Statiji, vystuplenia i intervju.- M.: Praksis, 2006. – Ch. 3. – P. 191-204.

Transcultural Philosophy in Amin Maalouf's Novel *Balthasar's Odyssey*

O. I. Kobchinska

Abstract. The study aims to highlight philosophic and transcultural aspects in the novel *Balthasar's Odyssey* (2000) by a Franco-Lebanese writer Amin Maalouf that are implied in the protagonist's travel. In order to classify and illustrate them several theories are used, namely the concept of Mediterranean centricism (D. Durishin), heterotopia (M. Foucault), professional stranger (A. Khatibi), and the Whole-World (É. Glissant). It is concluded that the protagonist of the novel tends to bridge the West and the East as two different cultural areas and, at the same time, acquires a new transcultural consciousness in the result of a voyage through these territories appearing as a translator of Amin Maalouf's vision as a travelling cosmopolite writer.

Keywords: cultural dialogue, heterotopia, the Mediterranean centricism, odyssey, transcultural philosophy.